

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

Inkluze a integrace

Integrace

Akceptace rozdílnosti

Speciální vzdělávací potřeby

Individuální vzdělávací plány

Inkluze

Rozdílnost je přínosem

Individuální vzdělávací potřeby

Celoškolský přístup

Podmínky pro integraci – připravenost třídy, školy, žáka, pedagogů

- vhodné materiály

- spolupráce s rodinou

- nižší počet žáků ve třídě

- asistent pedagoga

- spolupráce s rodinou, s PPP, SPC

Současný stav

- Viz školský zákon (studijní materiály)

- Podpůrná opatření (studijní materiály)

- ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ CENTRA -

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72#prilohy>

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

LOGOPEDIE

- věda zkoumající narušenou komunikační schopnost (NKS) z hlediska:
 - jejích příčin, projevů, následků, možností diagnostiky, terapie i prevence.
 - předmětem zájmu je narušená komunikační schopnost u osob všech věkových kategorií
 - zabývá se výchovou, vzděláváním a komplexní péčí o osoby s narušenou komunikační schopností a na prevenci jejího vzniku

LOGOPED X LOGOPEDICKÝ ASISTENT X KLINICKÝ LOGOPED

ŽÁCI S NKS A JEJICH VZDĚLÁVÁNÍ

- komunikační schopnost jednotlivce je narušena tehdy, když některá rovina (nebo několik rovin současně) jeho jazykových projevů působí interferenčně vzhledem k jeho komunikačnímu záměru

Klasifikace NKS – Viktor Lechta (1990, 2003)

- vývojová nemluvnost – vývojová dysfázie,
- získaná orgánová nemluvnost – afázie,
- získaná psychogenní nemluvnost – mutismus,
- narušení zvuku řeči – rhinolalie, palatolalie,
- narušení fluence řeči – balbuties (KOKTAVOST), tumultus sermonis (BREBTAVOST),
- narušení článkování řeči – dyslalie, dysartrie,
- narušení grafické stránky řeči,
- symptomatické poruchy řeči – (přidružené k jinému primárnímu typu postižení)
- poruchy hlasu,
- kombinované vady a poruchy řeči.
- Jsou schopni zvládnout učivo v intencích RVP ZV (nutná logopedická péče)
- Vzdělávání v logopedických třídách, logo-školách nebo mohou být integrováni do běžných škol (vypracovává se IVP)
- **PODPŮRNÁ OPATŘENÍ**
- **SPECIÁLNĚ-PEDAGOGICKÉ CENTRUM**

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

Obrázkový slovník pro afatiky – přiřazují obrázky ke slovům, nebo ukazují co potřebují (obsahují podstatná a přídavná jména, slovesa a životní situace)

			
RODINA rodina <i>rodina</i>	MÁMA máma <i>máma</i>	MIMINKO miminko <i>miminko</i>	DĚTI děti <i>děti</i>
			
NOS nos <i>nos</i>	OKO oko <i>oko</i>	ÚSTA ústa <i>ústa</i>	PUSA pusa <i>pusa</i>
			UCHO ucho <i>ucho</i>

© DICK – Jaroslav Salač 2004

ZDROJE

- <http://www.youtube.com/watch?v=Pv-5NdEsy-I>
- <http://www.videacesky.cz/navody-dokumenty-pokusy/koktavost-nebo-li-balbutismus>
- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10315080042-tep-24/213411058130009/obsah/259113-logopedie/>
- KLENKOVÁ, J. *Logopedie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1110-9.
- PEUTELSCHMIEDOVÁ, A. *Logopedické poradenství*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2666-3.
- ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-340-6.
 - **podmínky vzdělávání:** Kapitoly – s. 30-31
 - **způsoby poskytování logopedické péče:** Kapitoly – s. 131-132
 - **úkoly SPC:** Vyhláška č.73/2005 Sb., Kapitoly - s. 136-139

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

SURDOPEDIE

- speciální pedagogika osob se sluchovým postižením
- Cílem je **komplexní výchovně-vzdělávací péče**, která zaručí rozvoj všech stránek osobnosti jedinců se sluchovým postižením a napomůže tak k úspěšné socializaci
- Pre-primární vzdělávání zabezpečuje raná péče (Tamtam – Praha, Olomouc)
- Vzdělávání žáků se sluchovým postižením upravuje vyhláška **73/2005 Sb.** o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- Speciální školství – MŠ, ZŠ, SŠ pro sluchově postižené
- Integrace – individuální nebo skupinová

VZDĚLÁVÁNÍ

- Primární stupeň vzdělávání
 - Aplikace různých metod a přístupů
 - Devítiletá školní docházka x je prodloužena o tzv. nultý přípravný ročník
 - Vzdělávání podle RVP pro sluchově postižené
 - Počet žáků min. 4 – max. 12
 - 7 základních škol pro sluchově postižené v ČR - v Čechách (3 v Praze, Liberec, Hradec Králové, České Budějovice a Plzeň) a 6 na Moravě (Ostrava-Poruba, Valašské Meziříčí, Olomouc, Brno, Ivančice a Kyjov).
- Sekundární stupeň vzdělávání
 - Mohou pokračovat na SŠ
 - Nejvyhledávanější obory – strojní mechanik, dámská krejčovná, truhlář, kuchař, číšník, elektrikář (obory s maturitou: zubní technik, průmyslovky, gymnázia,..)
 - Terciární stupeň vzdělávání
 - Pro osoby se sluchovým postižením se teprve rozvíjí
 - Pouze dva studijní programy, které jsou určeny primárně studentům se sluchovým postižením – obor čeština v komunikaci neslyšících na FF UK Praha; dramatika neslyšících na JAMU v Brně
 - VŠ jsou přístupné díky integraci – zřízení poradenských a servisních center (zajišťující vyrovnání studijních podmínek - poskytování tlumočnických a asistenčních služeb, přepis přednášek, zapůjčování technických pomůcek atd.).

INTEGRACE

- Probíhá individuální nebo skupinovou formou
- O integraci rozhodují výhradně rodiče ve spolupráci se SPC a vedením příslušné školy
- Úspěšnost závisí na:
 - Spolupráci všech zúčastněných stran
 - Respektování individuálních potřeb
 - na stupni poruchy sluchu dítěte
 - Studijních předpokladech a inteligenci dítěte
 - Osobnostních vlastnostech
 - Schopnosti využívat případné zbytky sluchového vnímání
- Motivace dítěte a pedagogů a rodinných příslušníků

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

DBEJTE NA:

- Žák se SP by měl sedět ve 2.-4. lavici (ideálně v prostřední řadě, nebo u okna)
- Umožnit prohlídku školní budovy a seznámit žáka s personálem školy
- Pokud s žákem mluvíte nemějte světlo v zádech, nezakrývejte si obličej, nesklánějte se při výkladu, nechoďte při výkladu a neotáčejte se k dítěti zády.
- Konverzační vzdálenost by měla vyhovovat všem účastníkům.
- Pohybujte se v zorném poli žáka se SP
- Vaše chování by mělo být klidné a jednoznačné, stejně tak i řeč, bez zvyšování hlasu
- Vše důležité psát na tabuli
- Ptát se jestli všemu porozuměl
- Učivo zapisovat do kontaktního notýsku pro rodiče
- Vyvolané žáky byste měli jmenovat.
- Pamatujte si, že odezírání může být narušeno i lehkou zdravotní indispozicí dítěte

DÁVEJTE POZOR NA:

- Rušivé elementy ve třídě:
 - mluvili-li více děti najednou, SP žák se neorientuje, často ani nerozumí
 - AKUSTIKA – odrazy zvuků, magnetické tabule špatně odráží zvuk, nevhodná podlahová krytina – zvuky židliček, lavic, kroků, vstávání žáků, podpatky učitelky
 - hluk z okolí – neutěsněná nebo otevřená okna, rušné ulice, hřiště
 - pomůcky vydávající zvuk
 - stejná činnost všech žáků – když začnou všechny děti listovat, zvýší se hluk a žák neslyší konec pokynu...

PŘÍSTUPY A METODY VE VÝCHOVĚ A VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ

- Orální a auditivní přístup
 - Nerespektuje potřeby dítěte
 - Klade důraz především na vizuální percepci mluvené řeči – ODEZÍRÁNÍ, kompenzace zachovaných zbytků sluchových funkcí, SLUCHOVÉM TRÉNINKU, logopedické péči
 - Vhodné pro žáky nedoslýchavé
- Totální komunikace
 - Cílem je mimo jiné nejvyšší možná míra zvládnutí mluveného majoritního jazyka (produkce i recepce) x pokud toho není dítě schopno, tak se hledají jiné formy komunikace
 - Využívá: přirozená gesta, gestikulace, mimika a pantomima, znakový jazyk, prstová abeceda a další systémy, které vizualizují mluvenou řeč, sluchová výchova a reedukace sluchu, odezírání, psaná forma majoritního jazyka (čtení a psaní), mluvená (hlasitá, orální) řeč.
- Bilingvální přístup
 - Cílem je funkční schopnost používat znakový a mluvený jazyk majoritní společnosti

Zajímavosti:

- <http://www.tamtam-praha.cz/>
- <http://www.spreadthesign.com/>
- <http://cun.cz/index.php>
- <http://chodicilide.cz>
- <http://ladislavkratochvil.blog.idnes.cz/t/34396/jak-to-vidim-a-neslysim>

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

SOMATOPEDIE

JEDINCI S TĚLESNÝM POSTIŽENÍM

Tělesné postižení jsou přetrvávající nebo trvalé nápadnosti, snížené pohybové schopnosti s dlouhodobým nebo podstatným působením na kognitivní, emocionální a sociální výkony.

Tělesná postižení se dále člení na vrozené, resp. raně získané, získané po úraze, získané po nemoci.

VROZENÁ TĚLESNÁ POSTIŽENÍ

Příčiny:

- Prenatální (před narozením)
 - infekce a virová onemocnění plodu i matky, např. toxoplazmoza, zarděnky, opar
 - vliv léků, rentgenového záření,
 - geneticky podmíněné odchylky vývoje
- Perinatální - porodní komplikace
 - dlouhý porod spojený s nedostatečným zásobením plodu kyslíkem a glukózou,
 - poruchy pupeční šňůry, předčasné odloučení placenty,
 - krvácení do mozku vlivem zranitelnosti mozkových cév hlavně u nedonošenců,
 - abnormalita porodních cest.
- Postnatální (v různých vývojových stádiích života)
 - infekce, zánětlivá onemocnění, úrazy, nádorová onemocnění
 - jiná poškození spojená především s centrálním nervovým systémem v raných stádiích vývoje dítěte – např. porucha metabolismu, závažné poruchy endokrinního systému.

Patří mezi ně např.

- VROZENÉ VADY LEBKY (předčasný srůst lebečních švů, jejichž důsledkem jsou deformace lebky);
- PORUCHY VELIKOSTI LEBKY (makrocefalus – nadměrná velikost hlavy, mikrocefalus – malá v. l.);
- ROZŠTĚPY LEBKY, RTŮ, ČELISTI, PATRA, PÁTEŘE. Nejčastěji se vyskytují rozštěpy rtů, čelisti a patra. *ROZŠTĚP PÁTEŘE je vrozená vada, která vzniká nesprávným uzavřením páteřního kanálu, nejč. v bederní části. Vada vyvolává částečnou nebo úplnou obrnu dolních končetin a obrnu svěračů. Intelekt nebývá postižen.*
- VROZENÉ VADY KONČETIN (amélie – vrozené nevyvinutí končetin, dysmélie – vrozená tvarová odchylka končetin, chybějící paže a předloktí, takže ruce vyrůstají přímo z trupu. Nadměrně dlouhé nebo krátké články prstů, zmnožení nebo srůsty prstů..)
- CENTRÁLNÍ A PERIFERNÍ OBRNY

DĚTSKÁ MOZKOVÁ OBRNA

Pravděpodobnost narození dítěte s DMO se odhaduje asi na 2 promile.

Projevy DMO:

Pohybové příznaky DMO se projeví až během života, nikoli těsně po porodu.

V pohybovém aparátu se projevují dvěma způsoby:

Hypotonii = snížením svalového napětí (tonu), dítě je nápadně ochablé

Hypertonii = zvýšením svalového tonu (nápadně křečovitě ztuhlé svaly, končetiny bývají ohnuté v kloubech, pokud není prováděna dostatečná rehabilitace, dochází k jejich nehybnosti.

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.
Podzim 2016
Dana Dlouhá

a) SPASTICKÉ TYPY DMO:

Při této formě je svalové napětí zvýšené (hypertonie), je narušena vzájemná souhra svalů mezi napětím a uvolněním. Svalstvo je ztuhlé a existuje zvýšená reflexní pohotovost.

Při dětské mozkové obrně mohou být postiženy

- dolní končetiny (diparéza/plégie),
- polovina těla (hemiparéza/plégie),
- všechny čtyři končetiny (kvadruparéza/plégie).

DIPARETICKÝ TYP

Diparetický typ je charakteristický natažením dolních končetin v kolenou a pozici chodidel do tzv. plantární flexe (špičkami dolů). Při včasné rehabilitaci a méně zásadních projevech spasticity dochází k uvolnění napětí a k možnosti návratu k „normální“ hybnosti. Charakteristickým projevem je drobná nápadnost chůze (šoupání nohou po podlaze nebo křížná, tzv. nůžkovitá chůze). Není poškozen intelekt.

HEMIPARETICKÝ TYP

Hemiparetický typ DMO znamená postižení hybnosti levé nebo pravé poloviny těla, přičemž více bývá postižena horní končetina. Horní končetina slábne, stává se spastickou (v křeči) a zaujímá typickou pozici dlaní dolů. Často není možná jemná motorika (pohyby prstů), činnost oběma rukama současně je nemožná nebo velmi ztížená, je možná volná chůze, ale je narušena rovnováha.

KVADRUPARETICKÝ TYP

Kvadruparetický typ DMO znamená postižení celého těla – hlava, trup, všechny končetiny. Projevy tohoto typu obrny jsou rozmanité, postupně se mění od hypotonie po spasticitu.

b) NESPASTICKÉ FORMY DMO:

Dyskinetický typ

Dyskinetický typ DMO je spojen s vůlí nepotlačitelnými a nekoordinovatelnými pohyby, které narušují normální hybnost. Potíže jsou často s řečí, která je celoživotně poškozena přerývaným, nepravidelným dýcháním, způsobeným nedostatečnou koordinací dýchacích svalů a mluvidel.

Hypotonický typ

Je vázán na raný věk 3 – 4 let, později přechází do jiných forem, např. do spastické DMO. Je s tím spojena porucha duševního vývoje.

ZÍSKANÁ TĚLESNÁ POSTIŽENÍ

Mohou vzniknout v kterémkoli věkovém období. Příčinami získaných tělesných postižení mohou být deformace, různé typy úrazů a řada nemocí.

A) získané po úraze

- úrazy vznikají při dopravních nehodách, zasažení elektrickým proudem, živelných pohromách, výbuchem munice, pády z výšky, spad.
- **úrazová onemocnění mozku** - Obecným znakem mozkové pohybové poruchy jsou: abnormální svalové napětí a narušená koordinace pohybových dějů. Cerebrální pohybové poruchy mohou vzniknout v pozdějším věku (traumatické úrazy mozku, mozkové záněty, mozkové příhody, mozkové nádory, degenerativní onemocnění CNS).

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

- **úrazová onemocnění a míchy** – nejzávažnější, zlomeniny obratlů mívají za následek poškození míchy, okamžitě se projevují poruchy hybnosti, citlivosti i vegetativních funkcí (mikce a defekace). *Čím je mícha zasažena blíže ke krční míše, tím je stav závažnější.*
- **úrazové poškození periferních nervů**
- **amputace**

B) získané po nemoci

- **revmatické onemocnění**
 - revmatická horečka (5 – 15 let) příčinou bývá streptokoková infekce, postihuje velké klouby, nejzávažněji poškozuje srdce
 - vleklý kloubní revmatismus omezení hybnosti až úplnou kloubní ztuhlost
- **dětská infekční obrna** (u nás už díky očkování nevyskytuje, v některých zemích ano)
- **Myopatie (progresivní svalová dystrofie)**
 - Je geneticky podmíněné onemocnění, začíná nejčastěji v dětství, méně již v adolescenci. Více postiženo chlapců než dívek.
 - Je postižené svalstvo. Odbourávání svalové tkáně podmiňuje funkční výpadky a postupně narůstá pohybová omezenost. V pokročilém stadiu se nepostaví a nemůže chodit.

JEDINCI S NEMOCÍ

Nemoc bývá charakterizována jako porušení rovnováhy organismu s jeho prostředím s důsledky v anatomických a funkčních změnách v organismu.

EPILEPSIE

Epilepsie je závažnou neurologickou poruchou. Epilepsie je onemocnění, které znamená, že jistí lidé mají tendenci trpět opakovanými záchvaty, jejichž původ je v mozku. Může se ovšem vyskytnout i epileptický záchvat, který souvisí např. s nízkou hladinou cukru v krvi (obvykle u lidí léčených s cukrovkou) nebo v rámci cévní mozkové příhody. Záchvat může vyvolat i změna hladiny minerálů v krvi. Pak se sice jedná o epileptické záchvaty, nikoliv však o onemocnění epilepsií.

POMOC PŘI EPILEPTICKÉM ZÁCHVATU:

- Nesnažte se pevným sevřením nebo zalehnutím postiženého bránit křečím.
- Nesnažte se násilím rozevírat zaťaté čelisti a nevsouvajte předměty mezi zuby postiženého, tak jak se to dříve doporučovalo pro předcházení prokousnutí jazyka. Čelisti jsou většinou zaťaté v tak silné křeči, že není vůbec možné je otevřít a při násilném otevírání často dochází k poranění dásní či zubů, která se hojí mnohem hůře než prokousnutý jazyk.
- Nepokoušejte se záchvat přerušit třesením, poplácáváním, křikem či křičením. Nejvhodnější je nechat záchvat proběhnout a zasahovat přivoláním rychlé záchranné služby až teprve v případě, kdy trvá déle, než je obvyklé.
- Nesnažte se postiženého probudit během spánku po záchvatu.

Co si přeje většina postižených:

- Aby jejich okolí zachovalo klid.
- Aby jim byl ponechán čas na zotavení ze záchvatu (z velkého obvykle 1 - 2 hodiny).
- Aby nebyl přivoláván lékař či rychlá záchranná služba, pokud to není nezbytné.
- Žádné zvědavé okukování a pozorování.
- Zájem, ale ne lítost.

Lékaře volat, pokud:

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

- velký záchvat trvá déle než 5 - 10 minut (do této doby se nepočítá fáze spánku po záchvatu)
- se druhý velký záchvat objeví s odstupem méně než jedné hodiny od prvního.
- se připojují menší záchvaty v rozmezí 20-30 minut nebo se v tomto rozmezí častěji opakují.
- po záchvatu přetrvává zmatenost.
- se postižený při záchvatu zranil nebo se necítí dobře.
- se jednalo o první záchvat v životě.

JEDINCI SE ZDRAVOTNÍM OSLABENÍM

- Mají sníženou odolnost vůči nemocem a zvýšený sklon k jejich opakování.
- Jsou pro ně zřizovány dětské ozdravovny, kt. poskytují převážně preventivní péči v příznivých klimatických podmínkách.

PSYCHOLOGICKÉ ZVLÁŠTNOSTI POZNÁVACÍCH PROCESŮ

Široká škála možných poškození a omezení neumožňuje uvést běžné charakteristiky tak, jak je to u jiných typů postižení, kde můžeme najít řadu společných prvků. U závažnějších typů tělesného postižení je velké riziko podnětové deprivace, učení a sociální zkušenosti.

Je třeba vytvořit vhodné podmínky pro rozvoj poznávacích procesů. Zvláště přisun podnětů, ke kterým by se kvůli rozsahu handicapu nemusel dostat, začleňování do prostředí „intaktní“ společnosti od počátku, nevyhýbat se sociálním kontaktům a žít v izolaci. Časté poruchy řeči (tzv. dysartrie) mají vliv na kvalitu komunikace a sociální adaptace.

KOMUNIKACE S TĚLESNĚ POSTIŽENÝMI

Komunikace zdravých lidí s tělesně postiženými má své specifické znaky. Mnoho odlišností, které jsou dány narušením různých funkcí, mohou být nesprávně interpretovány. Často se stává, že zdraví lidé tělesný handicap popírají, tváří se, že jej nevidí a že na tomto nedostatku vlastně vůbec nezáleží. Tento postoj není správný, protože tím už vlastní začátek komunikace je založen na „lži“, abychom tělesně postiženému neublížili.

ODLIŠNOSTI V NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACI

Míra tělesné odlišnosti, resp. nápadnost zevnějšku postižených předem ovlivní očekávání komunikačního partnera. Mimické projevy mohou být odlišné, mají nestandardní význam. V závislosti na typu postižení mohou být minimalizovány, nebo neadekvátně aktivizovány nebo deformovány (Může jít např. o neovladatelné grimasy, smích, pláč.). Podobný problém vzniká např. také u jednostranné obrně lícního nervu. Tyto projevy bývají příčinou zkreslení celkového hodnocení postiženého, protože jsou často nesprávně interpretovány. Postiženému člověku nemusí chybět zájem o komunikaci, přestože tento zájem neodráží ve své mimice. Pantomimické projevy mohou být také redukovány nebo neadekvátně aktivizovány. Komunikační partner těmto projevům nerozumí, protože nemá s tělesně postiženými dostatečnou zkušenost, má tendenci interpretovat tak, jak je obvyklé ve společnosti zdravých, jako by měly nějaký informační význam. Vzájemné postavení komunikačních partnerů (stojící zdravý a tělesně postižený na vozíku nebo trpasličího vzrůstu) není symetrické. Symbolicky stojící jedinec má nadřazené postavení.

ODLIŠNOSTI VERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.
Podzim 2016
Dana Dlouhá

Verbální komunikace je často narušena v důsledku formálního narušení verbálního projevu v rámci poruchy plynulosti řeči (vyrážení slabik a slov) a v důsledku artikulačních poruch.

Integrace

Lidské tělo je primární složkou sociální prezentace. Viditelná tělesná deformace má vždy sociální dopad, který může být větší, než je vliv vlastního funkčního handicapu. Handicap v oblasti tělesného vzhledu ovlivňuje celkové sebehodnocení, někdy ve větší míře, než kdyby šlo jen o postižení pohybových funkcí. Stejně jako lidé zdraví mají i lidé s tělesným handicapem své osobnostní zvláštnosti, které přímo nesouvisí s handicapem.

KOMPENZAČNÍ POMŮCKY

Vzhledem k velké šíři typů postižení i stupňům omezení hybnosti nelze vytvořit přehled všech existujících pomůcek. Vyjmenujme pouze některé z nich:

INVALIDNÍ VOZÍKY

Vozíky lze rozdělit do dvou skupin - mechanické a elektrické. Na elektrický vozík má zpravidla nárok člověk, který má výrazně omezenou hybnost horních končetin. Vozíky mají různé možnosti a funkce, např. jsou skládací, mohou mít skládací, odklopné a odnímatelné postranice, odnímatelné úhlově nastavitelné stupačky, rychloupínací plná zadní kola, měnitelné výškové uchycení zadního kola, výškově nastavitelná skládací opěrka zad apod. V současné době existují i elektrické skútry pro pohyb v přírodě a náročnějším terénu.

SCHODIŠŤOVÉ PLOŠINY, RAMPY, SCHODOLEZY

Tyto pomůcky slouží k přesunu člověka na vozíku po schodech.

Šikmá schodišťová plošina umožňuje imobilním osobám překonávat schodiště jednoduchá, víceramenná, ale i točitá, a to jak uvnitř objektů, tak i ve venkovním prostředí.

Svislá schodišťová plošina je vlastně výtah, který umožňuje imobilním osobám překonávat výškové rozdíly, a to jak uvnitř objektů, tak i ve venkovním prostředí.

Schodolezy slouží k přepravě mechanických invalidních vozíků po schodišti (mimo schodiště točitá). Toto jednoduché, bateriově poháněné zařízení je podle typu buď obsluhováno doprovodnou osobou nebo samostatně imobilní osobou. Samoobslužný schodolez je určen především pro aktivní osoby na invalidním vozíku, které mají dobrou hybnost horní poloviny těla, správnou koordinaci pohybů a disponují fyzickou silou vzhledem k jejich věku a váze

Existuje potom celá řada pomůcek typu speciální židle a křesla, polohovací postele,

různé zvedáky, sedáky, podavače apod.

Více informací např. na

<http://www.ligavozic.cz/ip/pomucky.php?oblast=9000019>

SYSTÉM PÉČE A VZDĚLÁVÁNÍ

Raná podpora

Předškolní věk

TP děti předškolního věku (3 – 6 let) mohou využívat nabídky služeb SPC, které se zaměřuje na: činnosti na rozvoj motoriky, poradenství v oblasti komunikace a řeči- náhradní komunikační systémy, terapie (muzikoterapie, terapie na vodním lůžku, cvičení s prvky jógy, míčková masáž, automasáž, rodinná terapie), práce se speciálními pomůckami a půjčování kompenzačních pomůcek, metodických materiálů a odborné literatury, práce na počítači, stimulační programy (Portage - pro mentálně postižené děti, výukové programy pro děti s kombinovaným postižením, předcházení vývojovým poruchám učení).

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

Speciální mateřské školy, kam mohou rodiče zařadit dítě na denní nebo týdenní pobyt, kromě péče výchovně vzdělávací nabízí péči zdravotní, rehabilitační, psychologickou, logopedickou - odborná vyšetření. Např. www.skola-kocianka.cz (**Mateřská škola a Základní škola pro tělesně postižené**, Kociánka 6, Brno)

Školní věk

- SPC
- Speciální školy, které mají vzdělávací program rozšířený o dorozumivací dovednosti.

Profesní příprava:

Speciální učební obory – Prodavač a výrobce lahůdek, Provoz služeb, krejčí
mechanik elektronických zařízení, brašnář, zahradník,

SŠ s maturitou: Veřejnosprávní činnost, Gymnázium, obchodní akademie,
Strojírenství – projektování a konstruování na počítači, Technologické
programování...

Situace se posledních letech pozitivně mění, stále však není dostačující.

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

PSYCHOPEDIE

Mentální postižení

- je stav charakterizovaný celkovým snížením intelektových schopností (schopnost myslet, učit se a přizpůsobovat se okolí), k němuž dochází v průběhu vývoje jedince. Je to stav trvalý:
- vrozený (kongenitální), časně získaný – poškození CNS (do 2 let života dítěte)
- nebo
- demence - získaný po 2. roce života (nádory, úrazy mozku, záněty, intoxikace, poruchy metabolismu)
- Specifická MR:
- sociálně podmíněná (pseudooligofrenie) – zanedbání péče

Klasifikace MR

- **F 70-79 Mentální retardace**
- **F 70 Lehká MR** IQ 69-50
- **F 71 Středně těžká MR** IQ 49-35
- **F 72 Těžká MR** IQ 34-20
- **F 73 Hluboká MR** IQ 19 a níže
- **F 78 Jiná MR** (stanovení MR je nesnadné pro přidružené senzorycké, somatické postižení, poruchy chování, autismus)
- **F 79 Nespecifikovaná MR** (MR je prokázána, není však dostatek info pro zařazení osoby do některého z uvedených stupňů)
- **Lehká mentální retardace**
 - vliv dědičnosti, sociokulturní deprivace, nedostatečná stimulace
 - do tří let lehké opoždění v psychomotorickém vývoji
 - Mezi 3.-6. rokem nápadnější problémy – malá slovní zásoba, opožděný vývoj řeči a komunikativních dovedností, obsahová chudost, nedostatečná zvědavost a stereotyp ve hře
 - Rozvoj sociálních dovedností zpomalen
 - Vzdělávání podle odpovídajícího vzdělávacího programu (ZŠ praktická, nebo integrace v ZŠ)
- **Středně těžká mentální retardace**
 - Často organická etiologie
 - Úroveň myšlení předškolního dítěte
 - Rozvoj myšlení a řeči výrazně opožděn
 - Zdravotní problémy –epilepsie, tělesné potíže
 - Řeč je jednoduchá, slovní obsahově chudý, slabá schopnost usuzování
 - Jemná a hrubá motorika zpomalena, neobratnost, nekoordinovanost pohybů
 - Samostatnost v sebeobsluze je mnohdy jen částečná
 - Vzdělávání v ZŠ speciální, mají možnost integrace při splnění podmínek
 - Potřebují trvalý dohled
 - Pracovní úkony nenáročné na rychlost a přesnost
- **Těžká mentální retardace**
 - Neurologická a genetická etiologie
 - Psychomotorický vývoj výrazně opožděn již v předškolním věku, značná pohybová neobratnost
 - Časté somatické vady
 - Možnost osvojení základních hygienických návyků a prvků sebeobsluhy

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

- Minimální rozvoj komunikačních dovedností, řeč jednoduchá, omezena na jednoduchá slova
- Poznávají blízké osoby
- Potřeba celoživotní péče
- Základní škola speciální – odpovídající vzdělávací program
- Hluboká mentální retardace
 - organická etiologie
 - Těžké omezení motoriky
 - Stereotypní automatické pohyby
 - Kombinace s jiným typem postižení
 - Ve většině případů neschopnost sebeobsluhy
 - Nonverbální komunikace bez smyslu, výkřiky, grimasy
 - Lze dosáhnout porozumění jednoduchým požadavkům
 - Okolí nepoznává

AUTISMUS

<http://www.apla-jm.cz/index.php?ID=16>

příklady myšlení dětí:

- *„Zeptala jsem se zdravého dítěte: „Jak můžeš tvrdit, že je to pták?“ Dítě se na mne znechuceně podívalo, jak se mohu ptát tak hloupě, a řeklo: „Protože létá, samozřejmě.“ Zeptala jsem se Thomase na to samé a on mi naprosto vážně odpověděl: „Nejdřív se podívám, je-li to zvíře nebo člověk. Když vidím, že je to zvíře, podívám se, jestli má čtyři nebo dvě nohy. Má-li dvě, je to pták“. Musím zdůraznit, že Thomas myslí toto uvažování naprosto vážně. Někteří lidé, kteří neznají autismus, jsou přesvědčeni, že je to zvláštní smysl pro humor.“*
- *„Dcera sní banán jen v tom případě, že je na něm nálepka Chiquita. Jiné ovoce nejí. Jakmile maminka pochopila hyperselektivní myšlení své dcery, začala lepit štítek Chiquita na každé ovoce. Díky nálepce jí nyní její dcera všechny druhy ovoce.“*
- Autisté těžko rozlišují mezi důležitým a zbytečným. Zpravidla se zaměří na nějaký detail a to je pro nejdůležitější kritérium.
- *Maminka používá tento parfém. Změní-li značku, není to moje maminka.*

Žirafa má žluté skvrny na kůži. Má-li tohle zvíře na obrázku stejné skvrny, je to žirafa (co na tom, že ostatní tvrdí, že je to leopard?).

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ

Speciální školství x integrace

Předškolní vzdělávání

- MŠ
- MŠ speciální
- Přípravná třída
- Přípravný stupeň

Základní škola

Základní škola praktická

Základní škola speciální

Střední odborné učiliště

Odborné učiliště

Praktická škola (1 a 2 roky)

Celoživotní vzdělávání – večerní škola, kurz pro získání základní vzdělání a základů vzdělání, aktivity související s možnostmi pracovního uplatnění

ODKAZY

- <https://www.youtube.com/watch?v=c5uumpJZbkc>
- <https://www.youtube.com/watch?v=ST5-sXkn1Lg>
- <https://www.youtube.com/watch?v=i8rlWW-gRqo>

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

- http://www.smpcr.cz/wp-content/uploads/delightful-downloads/2015/06/Zasady-uspesne-komunikace-s-lidmi-s-mentalnim-postizenim_ETR.pdf
- http://www.smpcr.cz/wp-content/uploads/delightful-downloads/2015/06/Informace_pro_vsechny.pdf
- <http://inkluze.upol.cz/ebooks/metodika-zp-mp/flipviewerxpress.html>

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

SPECIFICKÉ PORUCHY UČENÍ

Specifické vývojové poruchy učení bývají definovány jako **neschopnost naučit se číst, psát a počítat pomocí běžných výukových metod za průměrné inteligence a přiměřené sociokulturní příležitosti.**

- Intelektové schopnosti žáka/dospělého jsou ovšem průměrné až nadprůměrné

Příčiny vzniku SPU

- Lehká mozková dysfunkce (50 % případů)
- Dědičnost (20 % případů)
- Kombinace
- Neurotické nebo nezjištěné etiologie

KLASIFIKACE SPU (Bartoňová, 2012)

- Dyslexie
- Dysgrafie
- Dysortografie
- Dyskalkulie
- Dyspraxie
- Dyspinxie
- Dysmúzie
- <https://www.youtube.com/watch?v=gPcs1aBoUzY>

DYSLEXIE

- Doslovný překlad = Obtíže se slovy
- Přináší obtíže v chápání čteného, neschopnost naučit se číst běžnými výukovými metodami
- Porucha postihuje: porozumění textu, rychlost a správnost čtení, nerovnoměrné čtení, neumí letmé čtení...

Projevy na ZŠ

- Nadměrné vynaložení energie
- Přeskakování slov i řádků
- Záměna písmen (p-b-d, g-p, e-a) a hlásek
- Je obtížné naučit se abecedu, dny v týdnu
- Zaměňují levou a pravou stranu,...

DŮSLEDKY

- Pocity napětí nejen ve výuce jazyka, ale i v jiných předmětech
- Problémy psychické (neurotické)
- Pokles celkového školního výkonu
- Uzavření do sebe – deprese, agrese

REEDUKAČNÍ METODY

- Metoda G. Fernaldové
 - Čtení testu probíhá ve třech fázích:
 - První fáze je příprava – klient si určitou část zadaného textu prohlédne (10-15 řádků) a podtrhne tužkou slova, která se mu zdají náročná
 - Ve druhé fázi klient nahlas přečte podtržená slova
 - Třetí etapa – vlastní hlasité čtení

DYSGRAFIE

- porucha psaní
- postižená je liniatura, tvar, velikost
- největší obtíže má dítě s jemnou motorikou
- problémy se zapamatování písemné stopy u písmen = narušená vizuomotorika – vidí co píše, ale neuvažuje jak to píše

Důsledky:

- špatná úprava dětského projevu

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

- Nestačí průměrnému tempu ostatních, dopouští se většího množství chyb
- Píše mimořádně malými nebo velkými písmeny
- Píše řadu slov foneticky (jak slyší)

DYSORTOGRAFIE

- porucha pravopisu
- Týká se tzv. specifických dysortografických jevů – vynechávky, záměny tvarově podobných písmen v písemné podobě, inverze, zkomoleniny, chyby v měkčení,
- dítě si osvojuje pravidla pravopisu, ale není schopno je aplikovat
- poruchy a vynechávky, záměny tvarově podobných písmen, neupravený projev, inverze, zkomoleniny, chyby v měkčení, časté škrtnutí
- zrak, zvuk i sluch jsou redukovatelné, ale poruchy pravopisu přetrvávají celý život

DYSKALKULIE

Specifická porucha matematických schopností

1. **Praktognostická** – narušení manipulace s matematickými předměty a nakreslenými symboly, neschopnost řadit předměty dle velikosti, tvaru..
2. **Verbální** – problémy při označování množství, počtu předmětů, operačních znaků, matematických úkonů
3. **Lexická** – neschopnost číst číslice, operační symboly
4. **Grafická** – neschopnost psát matematické znaky
5. **Operační** – porucha schopnosti provádět matematické operace (sčítat, násobit, dělit, apod.)
6. **Ideognostická** – narušení chápání matematických pojmů a vztahů mezi nimi

Dyspraxie

Specifická porucha koordinace pohybů (u dětí patrné v obtížích v tělocviku, při oblékání, nepořádek ve školních věcech)

Dyspinxie

Specifické narušení výtvarných dovedností – kresba zůstává trvale na nízké úrovni. Ovlivňuje i psaní, ale v menší míře než dysgrafie.

Dysmúzie

Porucha postihující schopnost vnímání a reprodukce hudby

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ PRO ŽÁKA SE SPU

- Posadit dítě ve třídě v blízkém dosahu k pedagogovi, samotné nebo vedle klidného dítěte
- Vysvětlovat novou látku krátkými větami, srozumitelně
- Dávat zpětnou vazbu o pochopení probíraného učiva
- Domluvit se na úkolech – krátké termíny, na známkování, na počtech možných chyb, na počtu zadaných úkolů
- Pomoci žákovi najít si svůj čas na daný počet cvičení
- Vyhnout se únavě a rychlému tempu
- Nechat žáka objevovat své schopnosti a využívat to před třídou
- Vytvořit si vlastní vizuální a zvukové pomůcky

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

OFTALMOPEDIE/ TYFLOPEDIE

OSOBY SE ZRAKOVÝM POSTIŽENÍM

- velice různorodá skupina lidí
- postižení, kdy zraková vada činí špatně korigované potíže, a to i po úpravě brýlovou, medikamentózní či jinou korekcí
- dělení zrakových vad:
 - osoby nevidomé
 - osoby se zbytky zraku
 - osoby slabozraké
 - osoby s poruchou binokulárního vidění
- dle doby vzniku
 - vrozené
 - získané
 - dle etiologie
 - poruchy funkční
 - poruchy orgánové
- dle typu vad
 - narušení zorného pole
 - narušení zrakové ostrosti
 - obtíže při zpracování zrakových informací
 - poruchy barvocitu
 - okulomotorické obtíže

DOPADY ZRAKOVÉHO POSTIŽENÍ

- v každodenním životě
- ve škole
- v pracovním uplatnění
- ve společnosti

DŮSLEDKY ZRAKOVÉHO POSTIŽENÍ

- postižení zrakové funkce
- obtíže při prostorové orientaci
- větší využívání kompenzačních činitelů
 - nižší
 - vyšší
- potřeba využívat kompenzačních pomůcek
- pomalejší pracovní tempo
- rychlejší unavitelnost
- vliv na výběr školského zařízení
- ztížený nácvik sebeobsluhy
- neschopnost číst černo tisk
- obtíže v navazování kontaktů

Žáci se zbytky zraku

- na pomezí mezi nevidomými a slabozrakými
- využití dvoj metody
- akceptace zrakové unavitelnosti- důraz na zrakovou hygienu:
 - vhodné osvětlení
 - barevné klima
 - optimální korekce
 - střídání optimální délky práce do blízka a do dálky
- rozesazení žáků v místnosti

NEVIDOMÝ ŽÁK

- podmínkou integrace:

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

- poučený a vzdělaný učitel
- ovládnutí Braillova písma
- dokonalé materiální zázemí
 - bezpečné prostředí
 - pevné orientační body
 - vodící linie
 - speciální pomůcky
- přizpůsobení pedagogické práce

SLABOZRAKÝ ŽÁK

- podmínky integrace:
 - znalost přesné diagnózy
 - dle diagnózy umístit dítě ve třídě
 - pracovní plocha by měla mít sklopnou desku
 - kompenzační pomůcky
 - sociální připravenost třídy

INTEGRACE/INKLUZE

- střediska ranné péče
- SPC
- faktory ovlivňující integraci/inkluzi
 - žák
 - rodina
 - pedagog
 - spolužáci
- podpůrná opatření
- <http://www.inkluzie.upol.cz/portal/vystupy/>
- <http://pomucky.blindfriendly.cz/drobne-pomucky-denni-potreby-pro-domacnost.html>
- <http://www.centrumpronevidome.cz/doc/kompenzacni-pomucky.pdf>
-
- <https://www.youtube.com/watch?v=Z-BZZzHRaxk>

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

Etopedie

vznik: 60. léta 20. století

- cílová skupina: děti v riziku

děti s problémy v chování

děti s poruchami chování

- zabývá se edukací, reedukací a profesní přípravou jedinců s PCHE - děti, mládež a dospělí s poruchami chování

v popředí osobnost jedince v kontextu jeho životní perspektivy (Vojtová, 2004)

Bio-psycho-sociální model!!

Porucha chování : Chování nebo emocionální reakce žáka se liší od odpovídajících věkových, kulturních nebo etnických norem a mají nepříznivý vliv na školní výkon včetně jeho akademických, sociálních, předprofesních a osobnostních dovedností.

5 charakteristik dle Bowera:

0 1. Neschopnost učit se

0 2. Neschopnost navazovat uspokojivé sociální vztahy

0 3. Nepřiměřené chování a reagování v běžných podmínkách

0 4. Celkový výrazný pocit neštěstí nebo deprese

0 5. Tendence vyvolávat somatické symptomy ve spojení se školními problémy

Vývoj PCH dle Bowera:

0 1. Chování jedince reaguje na problémy denního života

0 2. Chování, jímž jedinec reaguje na krizové životní situace

0 3. Chování, jímž se jedinec vymyká očekávání. Problematicky se přizpůsobuje změnám podmínek.

0 4. Zafixované a opakované nevhodné chování.

0 5. Zafixované nevhodné chování s tak výraznými symptomy, které vyžaduje segregaci.

Dítě v riziku!!!

Rizika spojená s:

- osobností

- Rodinou

- Společností

- školou

Dítě s problémem v chování

Motivace:

- žák o problému ví a často jej chce řešit, ale neví jak

Čas a intenzita:

- krátkodobé, náhodné, důsledek konfliktu

Podpora:

- cílená opatření

Dítě s poruchou chování

Motivace:

- nepřijímá normy, často nevnímá dopad

Čas a intenzita:

- dlouhodobě, opakovaně

Podpora:

- speciální intervence

Pojmy

- Institucionalizace – symbolizuje všechny okolnosti plynoucí právě z dlouhodobého umístění dítěte v rezidenční výchově
- Rezidence – pobyt (dítěte v daném ústavu)
- Deinstitutionalizace - znamená předcházení opatřením, které nejsou nevyhnutelné a předcházení pobytům v institucích
- Resilience - je koncept označující popis dynamických vývojových procesů, díky nimž se jedinec (či jiné systémy, jako např. rodina, komunita) adaptuje a dobře funguje v rámci kontextu vystavení zřetelným tlakům (nepřízním, rizikům, stresorům) (Punová, 2012).
- Ústavní výchova
 - Nařízena soudem podle zákona o rodině v občansko-správním řízení
 - Určena pro nezletilé do 18 let s krátkodobým pobytem mimo rodinu nebo s nejasnou prognózou a pro děti vyžadující speciální přístup pro určitý handicap
 - Nařízena je tehdy pokud je výchova dítěte vážně ohrožena anebo narušena a jiná výchovná opatření nevedla k nápravě nebo jestliže z jiných závažných důvodů nemohou rodiče výchovu dítěte zabezpečit.
 - V případě nařízení ústavní výchovy má soud povinnost nejméně jednou za 6 měsíců přezkoumat, zda trvají důvody pro nařízení tohoto opatření.
 - Před nařízením ústavní výchovy je soud povinen zkoumat, zda výchovu dítěte nelze zajistit náhradní rodinnou péčí, které mají přednost před výchovou ústavní.
 - DD, DDS, VÚ, DÚ
- Ochranná výchova
 - Nařízena soudem v občansko-právním řízení, spáchá-li dítě mezi 12. – 15. rokem věku čin, za který lze dle trestního zákona uložit výjimečný trest. Výjimečným trestem se rozumí jednak trest odnětí svobody nad 20 až do 30 let, jednak trest odnětí svobody na doživotí.
 - v trestním řízení se ukládá ochranná výchova mladistvému mezi 15. – 18. rokem tehdy, jestliže ochranná výchova podle rozhodnutí soudu splní svůj účel lépe než uložení trestu odnětí svobody.
 - **Ukládá ji tehdy:**
 - výchovu mladistvého není náležitě postaráno a nedostatek řádné výchovy nelze odstranit v jeho vlastní rodině nebo v rodině, v níž žije;
 - dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána;
 - prostředí, v němž mladistvý žije, neposkytuje záruku jeho náležité výchovy;
 - a nepostačuje uložení ústavní výchovy podle zákona o rodině.
 - Zákon 218/2003 Sb. vymezuje 3 druhy opatření, která lze uložit mladistvému, a to:
 - výchovná opatření, zde patří: dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, napomenutí s výstrahou;
 - ochranná opatření, zde patří: ochranné léčení, zabránění věci, ochranná výchova;

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

- trestní opatření, zde patří: obecně prospěšné práce, peněžité opatření, peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu, propadnutí věci, zákaz činnosti, vyhoštění, podmíněné odsouzení, podmíněné odsouzení s dohledem, odvěti svobody nepodmíněné.
- DDŠ, VÚ

Školská zařízení pro výkon ústavní, ochranné výchovy a preventivní péče – viz zákon

- **Dětský domov**
- **Dětský domov se školou**
- **Výchovný ústav**
- **Diagnostický ústav**

Legislativa

Úmluva o právech dítěte

Listina základních práv a svobod

- zák. č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních
- zák. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- zák. 500/2004 Sb. (správní řád)
- zák. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
- zák. č. 94/1963 Sb., o rodině
- zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- zák. č. 99/1963 Sb. (občanský soudní řád)
- zák. č. 218/2003, o soudnictví ve věcech mládeže
- zák. č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě
- trestní zákoník (zák. č. 40/2009) a trestní řád (zák. č. 141/1961)

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

ADHD, ADD

- **PŘÍČINY:**
 - Vlivy v době vývoje dítěte (drobné poškození mozku)
 - Hereditární zatížení
 - Dysfunkce mozku na základě neurobiologických poruch
 - Odchyly od architektury neuronových spojení
 - Nedostatečné okysličování mozku
 - Nedostatky neurotransmiterů (nedostatek dopaminu a norepinefrinu)
 - Dietní vlivy
 - Nežjištěné příčiny
 - Kombinace vlivů
- **SPECIFIKA ADHD**
 - Porucha pozornosti s hyperaktivitou
 - **Porucha pozornosti**
 - Nedokáže se soustředit, nedokončuje práci, dezorganizované, nepořádné
 - **Hyperaktivita**
 - Vrtí se, neposedné, vyrušuje, je hlučné
 - **Impulzivita**
 - Nedokáže čekat, odpovídá dříve, mění se mu nálada, bezmyšlenkovité chování
- **SPECIFIKA ADD**
 - porucha pozornosti bez hyperaktivity
 - Pasivita
 - Nedokáže se zapojit, projevit
 - Pomalost
 - Velmi obtížně dokončuje své úkoly
 - Dezorientovanost
 - Denní snění, myšlenkami nepřítomné

V ČEM JSOU DĚTI S ADHD/ADD DOBRÍ A V ČEM POTŘEBUJÍ POMOC

Jsou dobří:

- Jsou velmi kreativní - nepřemýšlí stejným způsobem jako jiní lidé, napadají je velmi originální a neotřelá řešení situací
- jsou reakceschopné - reagují velmi rychle, při řešení krizových situací může být velkou výhodou, jsou navíc velmi pohotové v komunikaci
- mají velmi dobrou dlouhodobou paměť
- zvládnou větší objem práce, mají více energie možné směřovat ke splnění úkolu

Potřebují pomoci:

- Interakce s ostatními dětmi (navazování kamarádských vztahů, zvládnání soutěživého prostředí (neúspěchu) a negativních reakcí na své chování – posmívání se, vyčleňování z kolektivu, šikana)
- Interakce s dospělými (respekt k autoritám, komunikační strategie a komunikační kanály)
- Zvládnání nároků svého okolí – rodina, škola, zájmové kroužky

LÉČBA

- **Farmakologická léčba**
 - Léčivé látky upravují množství neuropřenašečů, čímž povzbuzují mozek, aby se dokázal lépe soustředit a také ovládat impulzivní jednání a hyperaktivitu (např. léky Ritalin, Strattera).

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

- Je nutné správně vyladit dávkování (každé dítě reaguje jinak) a užívat léky pravidelně.
- **Alternativní léčba**
 - Nejrůznější potravinové doplňky, vitamínové směsi, přírodní léky, dietní omezení (vyloučení umělých barviv, aromat a některých potravin).
 - Nejsou oficiálně schváleny, ověřeny!
- **EEG biofeedback**
 - Je založen na principu zpětné vazby – pomocí EEG (elektroencefalografu) je dítěti snímána mozková aktivita, která je převáděna na obrazovce do podoby jednoduché videohry. Průběh videohry je možno ovládat změnami psychického stavu, spojenými s výskytem „žádoucí“, nebo „nežádoucí“ mozkové aktivity. Výskyt žádané mozkové aktivity je odměňován úspěchem ve hře. Opakovaným tréninkem se mozek teoreticky učí fungovat v požadovaném frekvenčním pásmu – vede ke zlepšení psychického výkonu v určitých oblastech, umožňuje nácvik relaxace.
 - Je zařazen mezi dostatečně ověřené a účinné způsoby léčby. Používá se jako doplňková technika základní léčby.

EDUKACE

- Důležitá je spolupráce rodiny a školy
- Při vhodných výchovných stylech a přístupu k dítěti, lze dítě plně integrovat do prostředí běžné školy.
- Pedagog však musí zvládat práci s celou třídou, musí dbát o dobré klima ve třídě a neměl by mít ve třídě mnoho integrovaných dětí s ADHD
- Na korekci chování musejí mít vliv také vůdčí osobnosti žáků v kolektivu třídy
- Sám pedagog je vzorem a poskytuje vzory chování pro samotné žáky/ děti!
- Nezapomínejte na EMOCE – (koncept pěti jazyků lásky)

Roviny zvládnání problémového chování - Intervence (jak zamezujeme)

Takto NE!!!

- „Zase jste si nepřipravili všechny potřebné pomůcky.“
- „Vy jste neslyšeli, že už zvonilo?“
- „Kolikrát to mám ještě opakovat?“
- „Používáš vůbec mozek?“
- „Nedívej se z toho okna!“
- „Jestli toho hned nenecháš, zavolám rodičům!“

Takto ANO!!!

- Zaměřujte se na řešení a ne na šetření.
- Popište, co vidíte: „Vidím tu dvě děti, které ještě nezačaly pracovat na zadaném úkolu.“
- Používejte pozitivní instrukce: „Pozorně poslouchej, co ostatní říkají“
Legitimizujte moc: „Máš pravdu, nemám, jak tě donutit, abys začal pracovat.“
- Používejte já-sdělení: „Zlobí mě, když na začátku hodiny nejste na svých místech.“
- Zrcadlete emoce dětí: „Je to tak, že jsi teď naštvaný, protože to vnímáš jako nespravedlnost?!”
- Používejte jazyk volby: „Lenko, je potřeba, abys pracovala na zadaném úkolu. V případě, že se rozhodneš úkoly neplnit, ztratíš možnost opravit si klasifikaci.“

Tento text slouží pouze jako osnova, nikoliv jako dostačující materiál ke zkoušce.

Podzim 2016

Dana Dlouhá

- Položte otevřenou otázku: „Co teď potřebuješ, aby se stalo? Čeho teď chceš dosáhnout?“
- STOP sdělení: „Přestaňte se mezi sebou bavit a věnujte se zadané práci.“
- Strategie, kterými lze předcházet problémovému chování, spočívají zejména ve výchovném stylu učitele a způsobu práce se třídou. **Proto věnujte pozornost:**
 - uspořádání učebny
 - využití různých forem výuky a aktivizujících metod
 - cíle činnosti
 - užitečnost činnosti
- Nastavte **jasná a srozumitelná pravidla**. Vtáhněte žáky do jejich vytváření.
- Pracujte s **přirozenými a logickými důsledky**
- **Snižující se limit**. Domluvte se s žákem na počtu „problémového chování“, který je v určitém časovém úseku dovolen. Např. žák může za jednu hodinu 5x vykřiknout.

Zdroje

- VOJTOVÁ, V. Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2010
- VOJTOVÁ, V. Úvod do etopedie : texty k distančnímu vzdělávání. Brno : Paido – edice pedagogické literatury, 2008
- RIEF S. F. Nesoustředěné a neklidné dítě ve škole : praktické postupy pro vyučování a výchovu dětí s ADHD. Praha : Portál, 2010

Pro zájemce:

- Dítě s ADHD a ADD doma i ve škole – Cheryl R. Carter
- Hyperaktivní předškoláci – Petra Škrdlíková
- https://www.youtube.com/watch?v=Wi_4Cg34RbA
- http://www.neklidne-deti.cz/images/aktivity_vhodne_pro_praci_s_detmi_s_adhd.pdf
- *Všechno, co opravdu potřebuju znát, jsem se naučil v mateřské školce* – Robert Fulghum (úryvek MĚLI JSME SI HRÁT NA OBRY, ČARODĚJE A SKŘÍTKY...)
- http://www.nazemi.cz/sites/default/files/metodika_obr_od_bodlaci_hory_k_omplet.pdf (POHÁDKA O třech prasátkách z pohledu vlka)
- <http://www.prevence-praha.cz/attachments/article/17/ADHD-ADD-Web-1.pdf>

Jak zkrotit tygra, Tygr dělá uááá.... – Kamila a Petr Kopsovi